

(...)/2005 (V.26.) Kgy. határozat melléklete

**NÓGRÁD MEGYE ÖNKORMÁNYZATÁNAK
KÖZÉPTÁVÚ IFJÚSÁGPOLITIKAI KONCEPCIÓJA**

Bevezetés

A rendszerváltástól az Európai Unióhoz való csatlakozásig eltelt időszak gazdasági társadalmi változásai új helyzetet és elvárásokat támasztottak a fiatal korosztály felé.

Egy más, eredmény és teljesítménycentrikus világ, egy, a piac viszonyaihoz igazodó polgári társadalmi berendezkedést igénylő Európai Unió tagja lett Magyarország.

A legszembetűnőbb változások a foglalkoztatás és a munkaerőpiac területén következtek be.

A fent említett folyamatok hatványozottan jelentkeztek a társadalom legérzékenyebb, legdinamikusabb és leginkább befolyásolható rétegénél, az ifjúságnál.

Az ifjúság életérzésében tükröződnek a leírt változások: a lét és a jövő bizonytalanságának érzése, identitástudat hiánya, a jelenlegi döntéshozó rendszerekbe vetett bizalom elvesztése, a politikai, ifjúsági szervezetek munkájába való részvétel iránti közömbösség, a közéletben való szereplés elutasítása.

A koncepció bemutatja a megyei ifjúság helyzetének értékelését és megfogalmazza az ifjúságpolitika alapelveit, fő irányait, területeit.

Nógrád Megye Önkormányzata a Mobilitás Ifjúságkutatási Irodával készítettett felmérést a megyében élő fiatalokról. Így Nógrád megye ifjúsági helyzetelemzése a kutatási iroda által az ifjúság2000 illetve ifjúság2004 kutatási anyagok Nógrád megyei vonatkozású adataira, elemzéseire, a fókuszcsoporthoz és a kérdőíves vizsgálatok eredményeire épül.

A tanulmány a megyében élő, tanuló vagy dolgozó 0-14 (gyermek) valamint 14-30 (fiatal) éves korosztállyal foglalkozik.

I. A MEGYÉBEN ÉLŐ IFJÚSÁG HELYZETE-HELYZETELEMZÉS

A megye általános jellemzői:

Nógrád megye hazánk északi részén terül el. Pest, Heves és Borsod megye, valamint Szlovákia határolja. Nagy része változatos felszínű, hegyes, dombos vidék, melyből kiemelkedik a Cserhát-hegység, valamint a Börzsöny és a Mátra nyúlványai. A földrajzi adottságból következően a lakosság viszonylag sok apró településen él.

A megye településhálózatát hat város: Salgótarján, Balassagyarmat, Pásztó, Szécsény, Bátortereny, Rétság és 123 község alkotja.

Területileg az ország egyik legkisebb megyéje 2544 km², az ország területének 2,7 %-a. A megye lakóinak száma 216.600 fő, az ország népességének 2,2 %-a. A népsűrűség aránylag magas. A kialakult településhálózat, valamint gazdaságföldrajzi helyzet következtében alacsony a városi lakosság aránya, az emberek többsége a 123 kistelepülésen él.

A megye népessége, a népesség mozgása:

Nógrád megye népessége folyamatosan csökken. Ez részben a születések számának csökkenésével magyarázható, ami az elmúlt 10 évben - 2 évet leszámítva - 1999 és 2000 - egyre kevesebb (a halálozások száma az elmúlt évek adatait figyelembe véve nem változott jelentősen).

A lakosság jelenlegi számának alakulásához nagymértékben járul hozzá, hogy Nógrád megye megtartó képessége kicsi. Egyetlen felsőfokú tanintézettel rendelkezik, ezért a 18 év körüli lakosság nagy része tanulmányait máshol folytatja és többségük nem is tér vissza lakóhelyére. A munkalehetőség csökkenése is hozzájárul a lakónépesség mozgásához. A megye határain lévő települések munkaképes lakóinak többsége megyén kívül, elsősorban a fővárosban dolgozik. A kora reggeli indulás – késő esti érkezés hátráltatja a településen lévő civil szervezetek, vagy sportegyesületek munkájába való bekapcsolódást.

NÉPESSÉG 1995-2004

Év	Lakónépeség az év végén. fő	Élveszületés	Halálozás	Természetes szaporodás illetve fogyás (-)
1995	222.509	2479	3442	-963
2004	216.600	2000	3300	- 1300

Családszerkezet, párkapcsolatok, családi kötelek

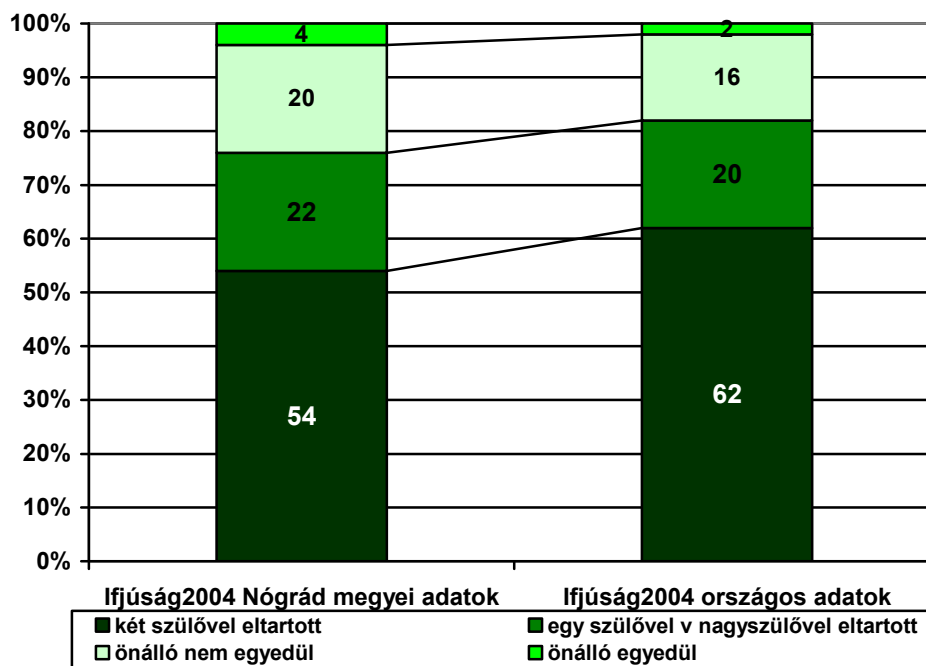
Nógrád megyében 1995 és 2004 között kb. 28,5%-kal csökkent a házasságkötések száma, ezek ideje kitolódott. Egyre inkább elterjednek az alternatív együttélési formák. Alacsony a gyermekvállalási hajlandóság, a felmérések szerint a gyermeket tervezők 55%-a két, 33%-a három vagy több 12%-a gondolkodik egy gyermek felnevelésében.

A tanulási időszak kitolódik, összekeverednek az életszakaszok, egyre többen munka mellett is továbbtanulnak, közben családot alapítanak. Mind több nő magasabb iskolázottsággal rendelkezik, saját egzisztenciát teremt, később vállal gyermeket, illetve nem függ annyira a párjától, nagyobb önállóságot igényel, az élettársi kapcsolatot helyezi előnybe a kötöttebb házassági formával szemben. A karrier, az állás megtartása, a munkanélküliség elkerülése, a piac és az érvényesülés okán egyre divatosabb a single (egyedüli) állapot. Eltérő a települési típusok szerint is a házassági szándék az életkor tekintetében. Az alacsonyabb iskolázottságú rétegekre jellemzőbb inkább, hogy – kényszerből is – előbb állnak saját lábukra, illetve alapítanak családot és vállalnak korábban gyermeket. Ez a fajta „kiút” keresés újabb szociális problémákat generál, hiszen ez az alacsonyabb iskolai végzettségű réteg van leginkább kitéve a munkanélküliség veszélyének. Ez a fajta korai életkezdés, illetve a tanulási életszakasz kitolása, az oktatás expanziója, a későbbi gyermekvállalás, a gazdasági-társadalmi problémák mind-mind azt igazolják, hogy a fiatalok egyre tovább függnék a családjuk támogatásától.

Lakáskörülmények

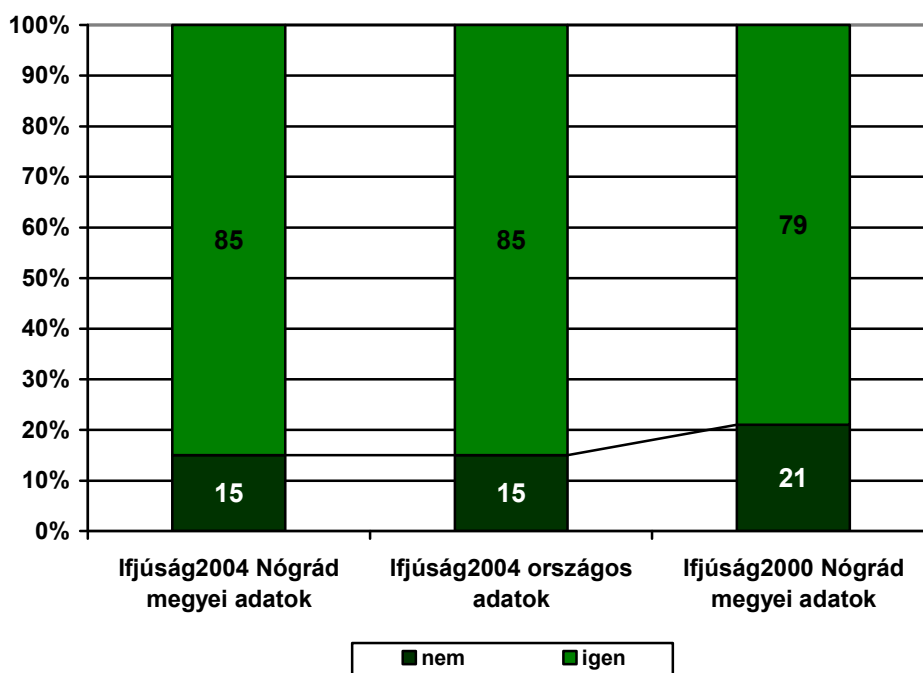
A fiatalok lakáshoz jutási esélyei jelentősen csökkentek napjainkra. Ennek okai az ingatlanárak növekedése, a régi tanácsi, önkormányzati bérlakások eladása, családi-, pénzügyi háttér, fedezet hiánya. Az ifjúság2004 kutatás eredményei alapján a fiatalok több mint fele (54%) szüleivel él eltartotként, több mint ötöde (22%) csonka családban, csupán egy (nagy) szülővel él. Önállóan, szüleitől függetlenül, a fiatalok közel egynegyede él, többségük (20%) azonban valaki mással együtt. Mindösszesen négy százalék azok aránya, akik önállóan és egyedül élnek. Az országos adatokkal összevetve Nógrád megyében összességében több önálló, saját egzisztenciával rendelkező fiatalot találunk.

1. ábra Kivel él egy háztartásban?

A saját lakáshelyzet megítélése a Nógrád megyeiek körében semmivel sem tér el az országos tendenciáktól, azaz a fiataloknak csupán 15 százaléka nyilatkozott úgy, hogy nem tartja megfelelőnek jelenlegi lakáskörülményeit. 2000-hez képest ez hat százalékpontos csökkenést jelent, hiszen akkor még 21 százalék volt elégedetlen.

2. ábra Megfelelőnek tartja-e jelenlegi lakáskörülményeit

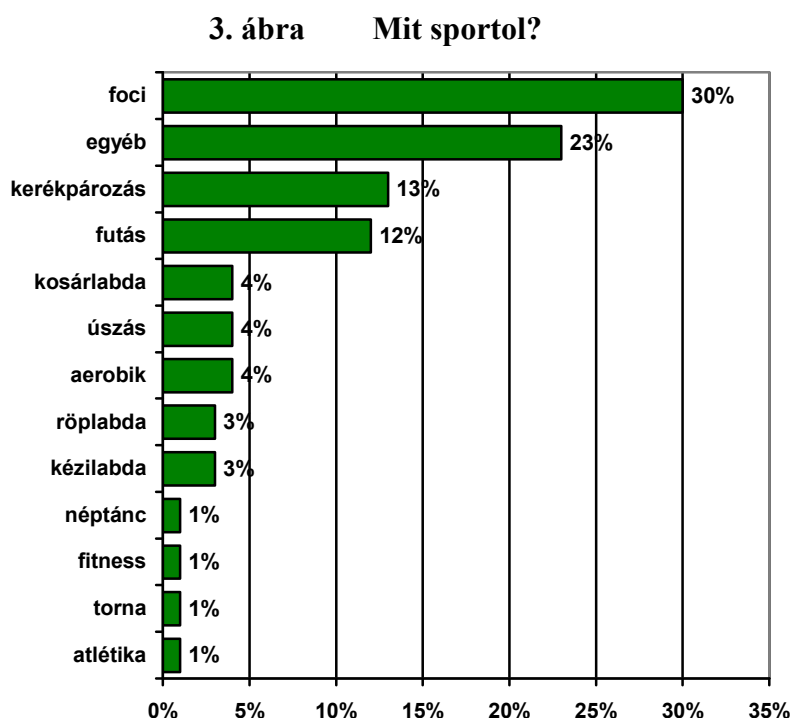
Sport, diáksport, szabadidősport, versenysport:

A testnevelés és a sport a magyar, az európai és az egyetemes kultúra szerves része, a nemzeti egészségvédelem alapvető eszköze, az ifjúság erkölcsi – fizikai nevelésének a személyiség fejlődésének nélkülözhetetlen összetevője, a nemzettudat pozitív formálója.

A testkultúra színvonala, az egészséges, sportos életmód a nemzet létének, fejlődésének egyik pillére és a nemzet minden tagjának egyéni érdeke. Társadalmi célkitűzéseinket csak testileg és lelkileg egészséges, edzett emberekkel valósíthatjuk meg.

A Mobilitás Ifjúságkutató Iroda felmérése alapján a nógrádi fiatalok 62 százaléka sportol, 38 százalékuk pedig egyáltalán nem végez sporttevékenységet.

A fiatalok életlehetőségeihez, érdeklődéséhez hozzátartozik, hogy nem csak egy sportot, testmozgást végezhetnek. A legnépszerűbb sport a nógrádi fiatalok körében a futball, a kerékpározás és a futás.

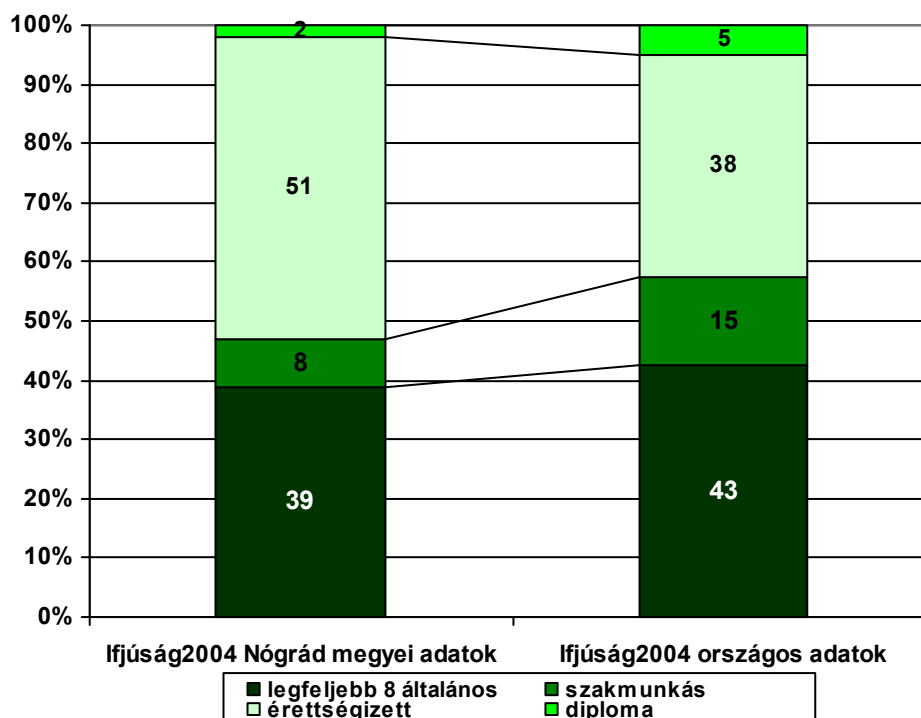

Leginkább a Nógrád megyei községekben lakók között magas a sportolók aránya, közülük 70 százalék sportol, Salgótarjánban 53, míg az egyéb városiak között 48 százalék sorolta magát ebbe a kategóriába. A férfiak közel háromnegyede, a nőknek viszont csak fele sportol. A kor előrehaladtával a testmozgást űzők aránya folyamatosan csökken. A családi állapot komoly hatást gyakorol a szabadidős tevékenységek struktúrájára, ezt mutatja az is, hogy a házasok, együtt-élők harmada sportol, míg a még nőtlének, hajadonok kétharmada sorolódott ebbe a kategóriába. A családi státusz mögött számtalan olyan tényező áll, melyek a családi státusz változásának magától értetődő aspektusait befolyásolják. Ilyen többek között a jelenlegi lakóhely, a gazdasági aktivitás, az életkor, a gyerekek száma. Az önállósodottak egyrészt elköltöznek, másrészt idősebbek, dolgoznak, családot alapítanak. Ezek a háttérváltozók, tulajdonságok együtt járnak, csoportosulnak, típusokat alakítanak ki. Közösen gyakorolnak hatást a fiatalok életvitelére, és természetesen a sportolási szokásaikra. Akik még nem rendelkeznek önálló családdal, azok nagytöbbsége a szüleinél lakik, viszont már önálló életvitelt folytat, ezért van ideje sportolni. A szüleiktől különköltözőknél a családi státuszukban gyökeres változások történtek, így a megváltozott életvitelük okán kevesebb idejük nyílik a sportra. A tanulók 70 százaléka sportol, míg a dolgozók között már csak 48 százalék ez az arány. A tanulók között a szakmunkásképzőbe járók (68%) kicsit inaktívabbak, mint az érettségiző intézményekben tanulók diáktársaik (75%).

A fiatalok helyzete az iskolai végzettség tekintetében

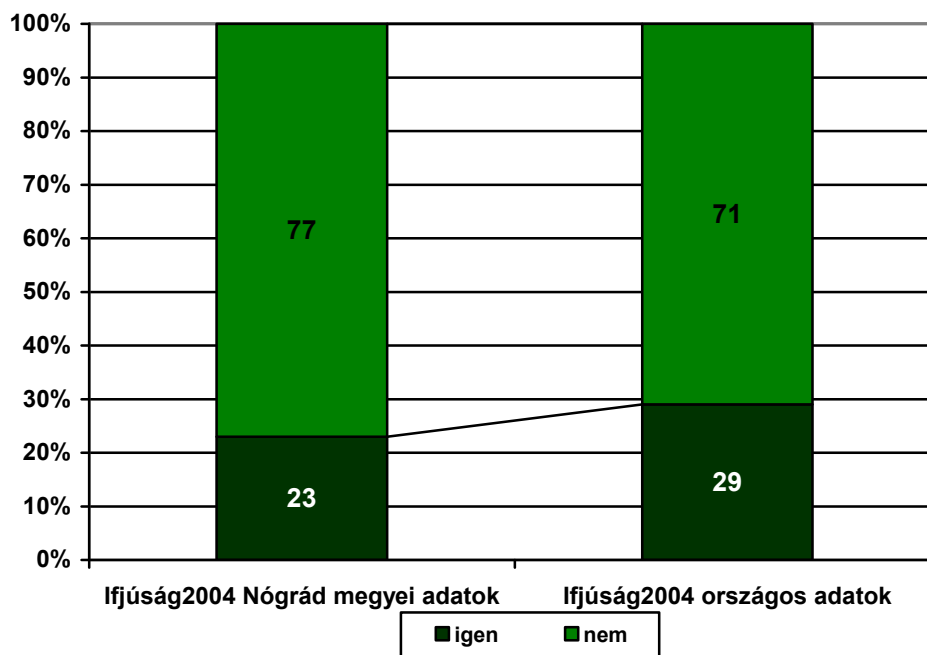
A befejezett iskolai végzettség tekintetében a Nógrád megyei fiatalok iskolázottsági szintje magasabb az országos átlagoknál. Legfeljebb alpfokú végzettsége van a 25 évnél fiatalabb korosztály 39 százalékának. Ez négy százalékponttal alacsonyabb az országos mintában tapasztaltnál. E tendenciának megfelelően a szakmunkás bizonyítvánnyal rendelkezők száma is alacsonyabb (8 %), míg jóval magasabb a középfokú végzettségűek – érettségizettek – aránya (a megyében 51 %, az országosan mért 38 %-hoz képest). Három százalékkal alacsonyabb ugyanakkor a diplomával rendelkezők aránya

4. ábra Legmagasabb befejezett iskolai végzettség

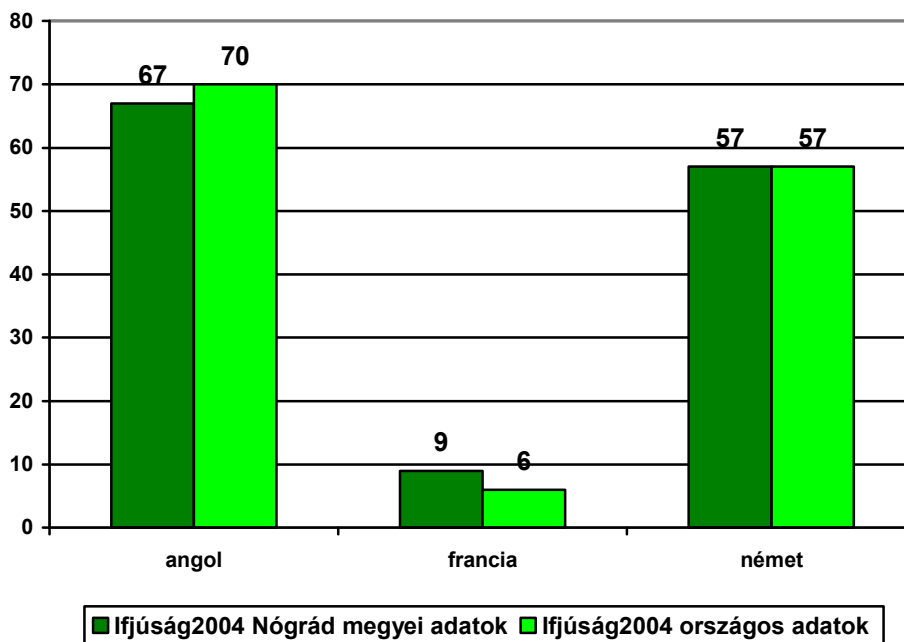
A fiatalok versenyképességét a „hivatalos” iskolai végzettségen kívül nagymértékben meghatározza a nyelvtudás. Adataink arról tanúskodnak, hogy a megyei fiatalok az országos átlagnál valamivel kisebb arányban (23 %) beszélnek idegen nyelveket. (Az országos átlag 29 %).

5. ábra Beszél-e valamilyen idegen nyelvet?

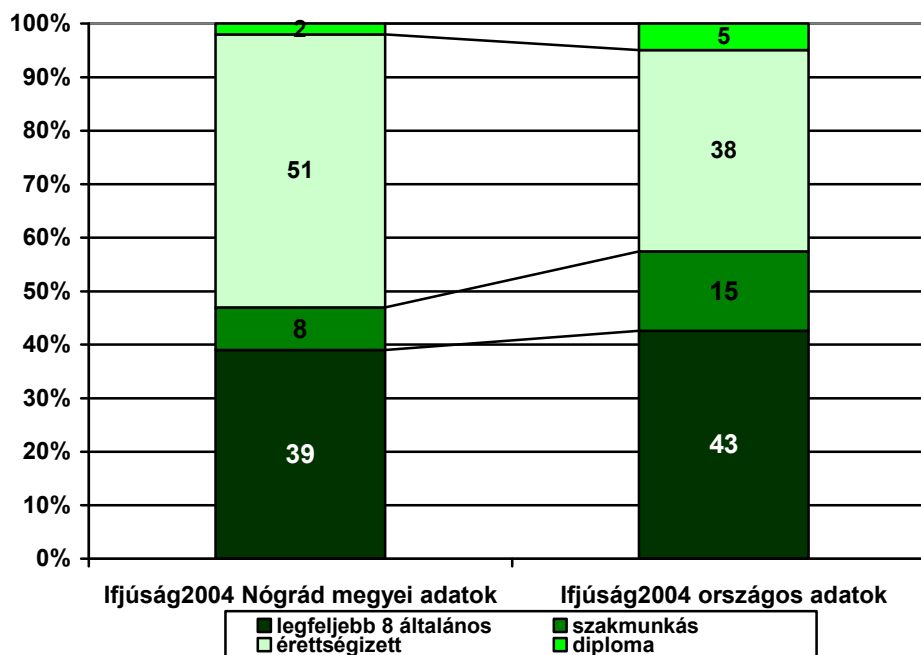
Az egyes nyelvek közül legnagyobb arányban (67 %) az angolt beszélik, ezt követi a német (57 %), majd a francia (9 %). Ez néhány százalékos eltéréssel ugyan, de megfelel az országos tendenciáknak.

6. ábra Milyen idegen nyelvet beszél?

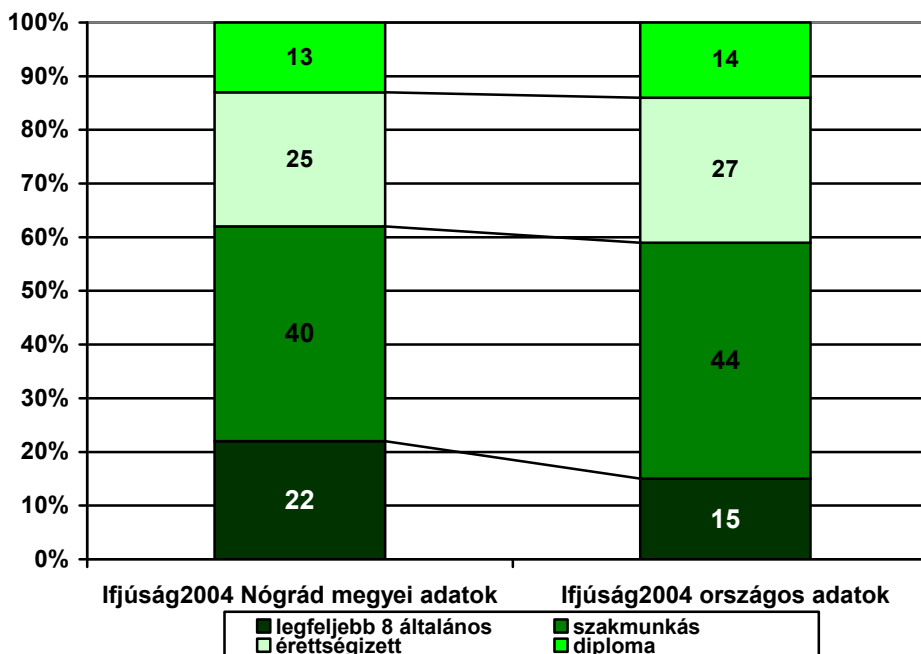
A szülők iskolai végzettségét vizsgálva lényeges eltérések az országos adatokhoz képest nem tapasztalhatóak. Az anyák körében 27 százalék az alapfokú végzettségűek aránya, 23 százalék a szakmunkásoké, 34 százalék az érettségizetteké, illetve 16 százalék a diplomával rendelkezőké.

7. ábra Az anyák iskolai végzettsége

Az apák esetében azonban már némi különbség mutatkozik, hiszen az alapfokú végzettségűek aránya magasabb az országos átlagnál (22 %), míg a szakmunkások (40 %) és érettségizettek (25 %) esetében néhány százalékos elmaradás tapasztalható.

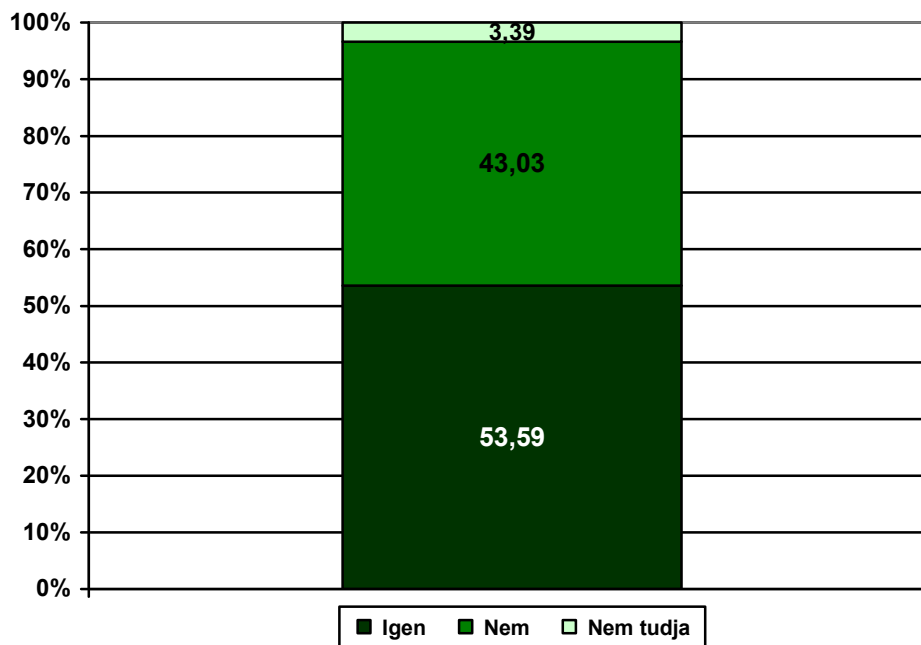
8. ábra Az apák iskolai végzettsége

Az adatok azt mutatják, hogy a nógrádi fiatalok 69 százaléka tanul, további 3,5 százalékuk munka mellett tanul, ezért fontos kitérni a tanulás világával kapcsolatos néhány jellemzőre is.

10. ábra Tervezi-e, hogy Magyarország más településére megy tanulni?

A fiatalok mintegy 53,6 százaléka tervezi, hogy Magyarország más településére megy tanulni, 43 százalékuk viszont nem tervez ilyesmit. Tehát a tanulási mobilitásra alacsonyabb a hajlandóság, mint a munkavállalással kapcsolatosra.

Ha kis mértékben is, de igaz: minél fiatalabb valaki, annál hajlamosabb tervezni azt, hogy máshol folytatja tanulmányait. A jelenleg tanulóknak mintegy 67 százaléka szeretne majd más településen tanulni; míg azok közül, akik már (csak) dolgoznak, igen alacsony, 22 százalék azoknak az aránya, akik a jövőben szeretnének majd más településen tanulni.

A tanulni máshova vágyók közül 35,3 százalék Budapestre szeretne menni, 43 százalék egyéb magyarországi településre, 12 százalék pedig szeretne megyén belül maradni.

Elvándorlás a megyéből:

A Mobilitás Ifjúságkutató Iroda felmérései alapján a Nógrád megyei fiatalok nagy százaléka el szeretne költözni a megyéből. Az elköltözés okai a munkanélküliség valamint a továbbtanulási lehetőségek hiánya. A visszatartó erőket a családi, baráti kapcsolatokon kívül nem tudták a fiatalok megnevezni. Legtöbbször Budapestre mennének, azonban sokan említették meg célpontként még Eger városát vagy Miskolcot.

Munkaerőpiac, foglalkoztatás, pályakezdő fiatalok helyzete:

A fiatalok egyre később lépnek be a munkaerőpiacra, mivel az érettségi után egyre többen maradnak a közoktatásban, illetve kerülnek felsőfokú oktatási intézményekbe. A tovább tanulni nem szándékozó szakmával vagy érettségivel rendelkezők többsége viszont fő feladatának a munkába állást, egzisztenciateremtést tekinti.

A munkavállalási lehetőségeknek az igényektől való tartós elszakadása következtében a fiatal munkavállalói réteg elhelyezkedési gondjai évekre visszanyúló problémát jelentenek. A regisztrált munkanélküliek között ezért kiemelten kezelt réteg a pályakezdő munkanélküliek csoportja. A Foglalkoztatási Törvény 1996. július elsejei módosításával a pályakezdők munkaerőpiaci helyzetének javítása érdekében a passzív segélyezés megszüntetésével az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök alkalmazása vált hangsúlyossá.

A pályakezdő munkanélküli fiatalok a regisztrált munkanélküliek egy sajátos csoportját alkotják. Létszámuk alakulása évről-évre hasonló hullámzó mozgást mutat. A pályakezdő

munkanélküliek összetétele egyre kedvezőtlenebbé válik, az alacsony iskolai végzettségű fiatalok száma évről évre növekszik. A szakmával rendelkezők közül elsősorban az érettségizettek kerülnek kedvezőbb pozícióba a munkaerőpiacon.

A Nógrád Megyei Munkaügyi Központ évek óta komoly figyelmet fordít az állástalan fiatalok felkarolására, a munkanélküliségük megelőzésére.

A pályakezdő fiatalok munkanélküliségét megelőző, illetve mérséklő intézkedések, szolgáltatások:

- Végzősök tájékoztatása
- Foglalkozási Információs Tanácsadó (FIT) működtetése
- Szakképzési börze, pályaválasztási kiállítás megrendezése
- Pályakezdő diplomások tranzitfoglalkoztatási programja
- Idegenforgalmi ügyintéző program
- Térségfejlesztési foglalkoztatási menedzser II. program

Ifjúsági kultúra, szabadidő eltöltése:

Kulturális intézmények látogatottsága

1. táblázat: Az egyes konkrét intézmények látogatási szokásai

	Salgótarjáni Ifjúsági Tanácsadó Iroda	Balassi Bálint Megyei Könyvtár	József Attila Művelődési Központ	Nógrád Megyei Önkormányzata	Nógrád Megyei Múzeum	Turinform Iroda
naponta	0	0	0	0	0	0
hetente többször	0	2	0	0	0	0
hetente	1	4	1	0	0	0
havonta többször	0	7	4	1	0	0
havonta	1	14	16	4	2	1
ritkábban/egyszer	15	34	43	27	40	14
soha	83	39	36	68	57	84

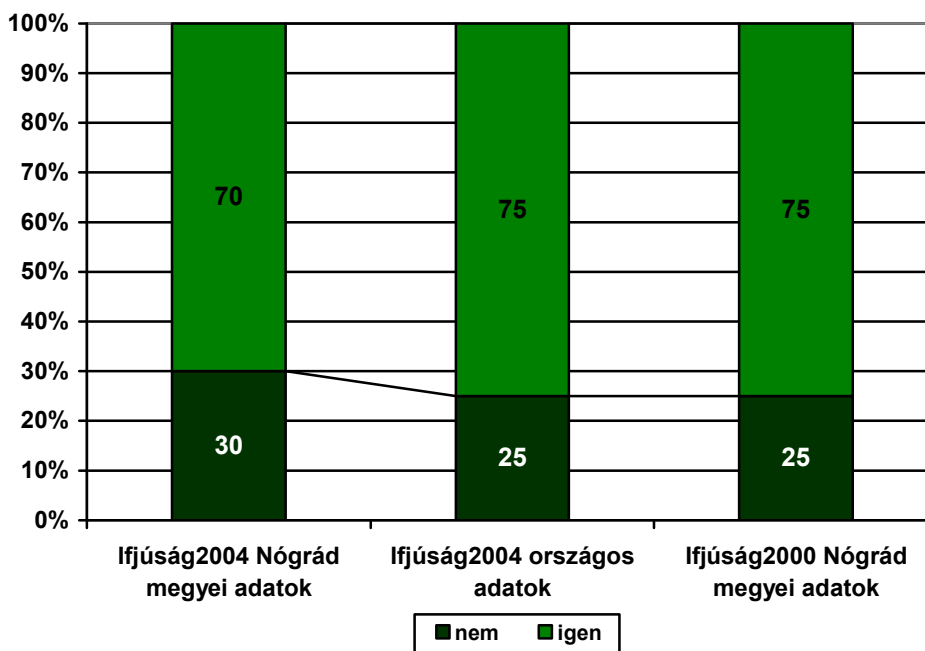
Nógrád megyében a fiatalok a megkérdezett intézmények közül leggyakrabban a megyei könyvtárat látogatják, a fiatalok 11százaléka havonta többször is megfordul itt.

Ugyanakkor a nógrádi fiatalok 83 százaléka még soha nem volt az Ifjúsági Tanácsadó Irodában vagy Turinform Irodában (84%), továbbá a Megyei Múzeumban 57 százaléka nem járt soha.

Természetesen a salgótarjáni fiatalok jóval nagyobb mértékben látogatják a Salgótarjánban található intézményeket. A Megyei Könyvtárat és a József Attila Művelődési Központot a tanulók nagyobb arányban látogatják, mint a nem tanuló kortársaik. Különösen a könyvtár látogatói között tapasztalható, hogy az egyetemisták, főiskolások gyakoribb használói a könyvtárnak.

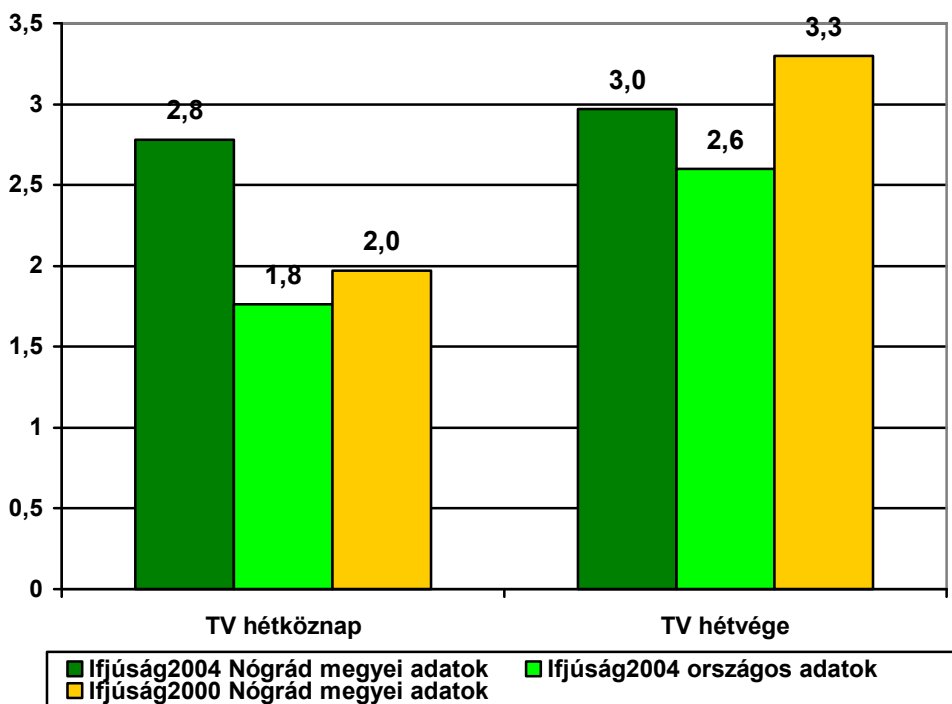
A Mobilitás Ifjúságkutató Iroda fókuszcsoporthoz vizsgálatai azt mutatják, hogy a Nógrád megyei fiataloknak 2000-ben egynegyede, az adatfelvételt megelőző egy évben egyetlen olyan könyvet sem olvasott el, amely nem tankönyv volt. 2004-re ez a helyzet némileg romlott, azaz arányuk 30%-ra nőtt. Az országos adat 2004-re vonatkozóan 25%. Az elolvasott könyvek átlagos száma a Nógrád megyeiek esetében 6,7, míg az országosan 8,9 darab könyv volt.

11. ábra Olvasott-e könyvet (nem tankönyvet) az elmúlt egy évben?

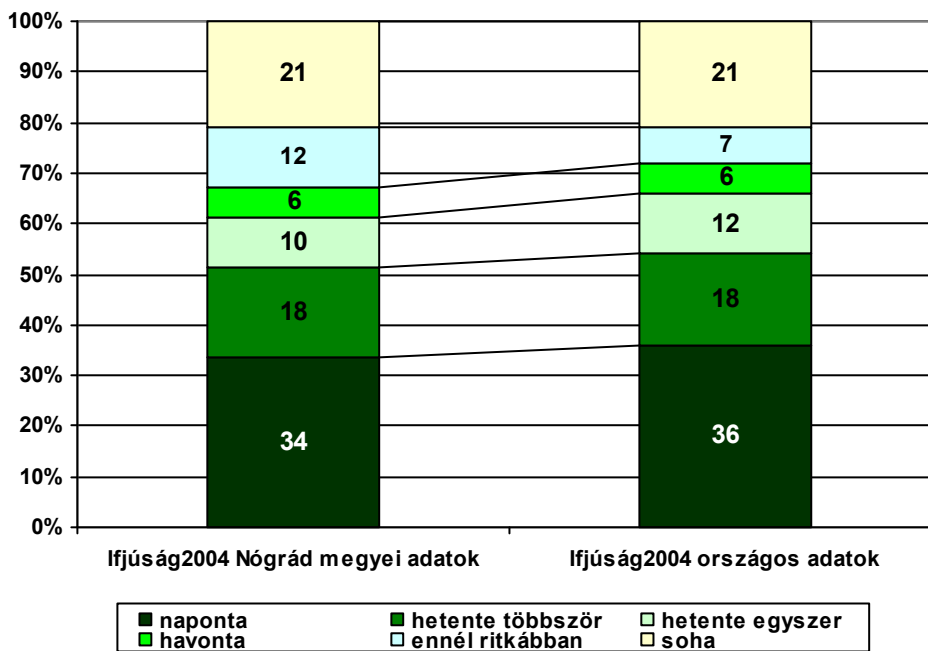
Általános tendencia, hogy a megyében élő fiatalok az országos adatokhoz képest átlagosan többet néznek TV-t. 2004-ben hétköznaponként az átlag 2,8 óra, míg a hétvégi napokon 3 óra volt. A hétköznapok esetében ez majdnem egy órás emelkedést jelent, a hétvégi napoknál viszont némi csökkenés tapasztalható, ám megjegyzendő, hogy a 2000-es adatok is már magasabbak voltak az országos átlagnál.

Mennyi időt tölt TV-t nézéssel egy átlagos hétköznapon, illetve hétvégén? (óra)

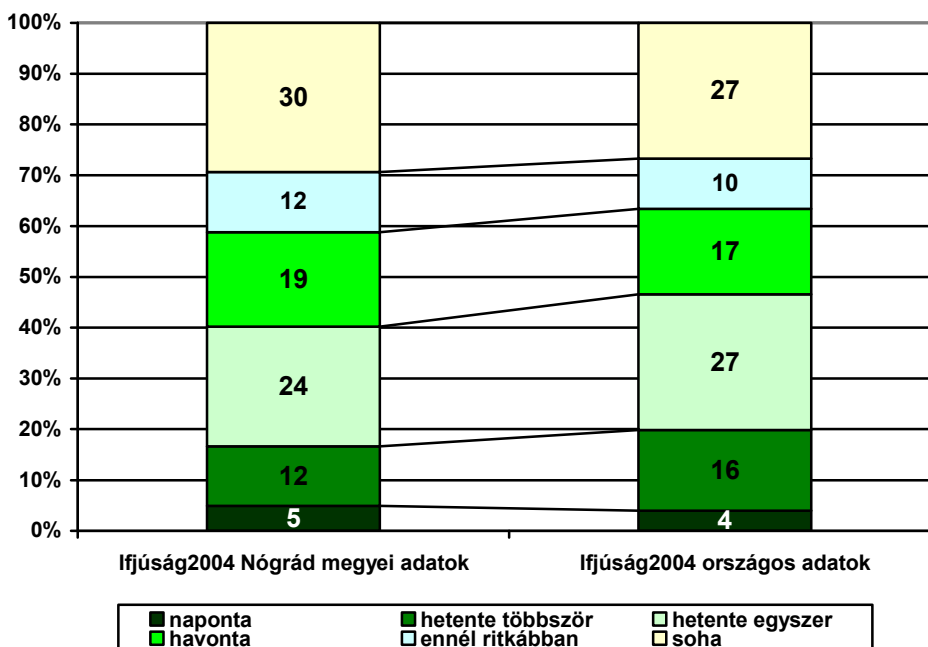
Napilapot a nógrádi fiatalok egyharmada (34 %) olvas napi rendszerességgel, míg 21 százalékuk egyáltalán nem olvas napilapokat. Ez megfelel az országos adatoknak, azaz eltérést itt nem tapasztaltunk.

12. ábra Milyen gyakran szokott napilapokat olvasni?

Hasonlóan a napilapokhoz, a hetilapok-folyóiratok estében is alig látható eltérés az országos adatokhoz képest. Naponta, hetente többször olvas ilyen újságokat nógrádi fiatalok 17 százaléka. (Az országos adat 20 %.) Soha nem olvas folyóiratokat, hetilapokat a megyei fiatalok 30 százaléka.

13. ábra Milyen gyakran szokott hetilapot, folyóiratot olvasni?

A fiatalok szerint a megyében egyáltalán nincsenek közösségi szórakozóhelyek, olyanok, ahova társasággal el lehet menni. Nem találnak maguknak megfelelő helyet, ahol összegyűlhetnek, nincsenek olyan kerthelyiségek, ahol nyáron csak úgy ki lehet ülni, vagy akár egy ifjúsági klub is elegendő lehet. Nincsenek – főleg a községekben – mozik, és tapasztalat az, hogy a meglévő kapacitásokat leépítik, de legalább is nem használják ki.

Az ifjúságkutatás kimutatta, hogy a fiatalok szerint nagyon kevés a program Nógrád megyében. Nincsenek olyan programok és helyek, amelyek a 18-35 éves korosztályt igazán vonzanák.

Fogyatékkal élő fiatalok helyzete a megyében:

A testi, az érzékszervi, az értelmi, a beszéd- vagy más fogyatékos gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai szakszolgálati, gyógypedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy fogyatékoságát megállapították. A különleges gondozás biztosítása a korai fejlesztés és gondozás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a képzési kötelezettek fejlesztő felkészítése és a pedagógiai szakszolgálatok keretében történik. Megyénkben az óvodás korú értelmi fogyatékos gyermekek közül 12 integráltan nevelkedik, speciális óvodai csoportban foglalkoztatott 9 fő, speciális óvodába 17 fő jár. Az iskolás korú értelmi fogyatékosok közül 99 fő integráltan oktatott, 228 fő 13 településen normál általános iskolában működő speciális iskolai csoportban, 487 fő a megye külön e célra létrehozott 6 gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményében tanul, melyek közül négyet a megyei önkormányzat, egyet-egyet Bányterenyé és Salgótarján városok önkormányzata tart fenn. Az általános iskola elvégzése után az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek Bányterenyén, Balassagyarmaton és Salgótarjánban speciális szakiskolai osztályban folytathatják tanulmányaikat. Jelenleg mintegy 70 fő vesz részt ilyen képzésben. A megyénkben integráltan nevelt, oktatott ún. más fogyatékosok (pl. autista, dyslexiás, dysgraphiás, dyscalculiás, mutista, kórosan hiperaktív, figyelemzavaros) száma lényegesen megnőtt. Ugyanakkor az intézményfenntartó települési önkormányzatok még nincsenek eléggé tisztában az ellátásukban rájuk háruló kötelezettséggel. A más fogyatékosok közül Pásztón és Salgótarjánban az autisták külön csoportban nevelkednek. A hallás-, a látássérült és a testi fogyatékos gyermekek közül 26 fő integráltan oktatott, 5 fő a fogyatékosága szerinti speciális regionális intézményben ellátott. Az ország lakosságának ma mintegy 10 %-a tartozik a hallás, látás, mozgás, vagy értelmileg fogyatékos, ill. sérültek rétegéhez. Nógrád megyében – a transzplantáltak kivételével – valamennyi rétegnek van megyei szervezete, melyekben – ha szerény mértékben is – folyik valamilyen sportélet.

A Nógrád Megyei Sportági Szövetségek Szövetségénél – a már korábban is létező fogyatékkal élők sporttevékenységének koordinálására – társadalmi munkában fogyatékos ügyi sportreferens szervezi a hátrányos helyzetű, sérült emberek sportját, valamint megalakult a Fogyatékkal Élők Nógrád Megyei Sportbizottsága is. Az Nemzeti Sporthivatal és a Nógrád Megyei Sportszövetségi Iroda valamint a megyében működő fogyatékkal élők társadalmi szervezeteinek támogatásával egyre több rendezvényt, bajnokságot bonyolítanak le és folyamatosan növekszik az azokon résztvevők száma. A Gyermek- Ifjúsági és Sportminisztérium kezdeményezésére – az érintettek bevonásával – elkészült a fogyatékkal élők megyei sportkonceptiója is.

Az Esélyegyenlőségi Kormányhivatal kezdeményezésére és támogatásával működő Nógrád Megyei Esélyegyenlőségi Koordinációs Iroda segíti az esélyegyenlőség ügyének előremozdítását, az élet valamennyi területén a hátrányos megkülönböztetés, megelőzését és egyes társadalmi csoportok esélyegyenlőségének megteremtését. Az iroda helyi szinten szakmai, módszertani munkát végez, közvetett és közvetlen ügyfélszolgálatot biztosít, hálózatokat épít ki és elősegíti a kapcsolattartást az esélyegyenlőség kérdéseiben érintett szervek, érdekképviseltek, önkormányzatok, civil szervezetek között.

Az ifjúság civil szerveződései Nógrád megyében:

A rendszerváltással szétesett gyermek- és ifjúsági szervezetek helyett megalakult új ifjúsági csoportok többségére jellemző volt, hogy kevés fiatal érintettek, működésük alkalmoszerű volt, s nem voltak eléggé tisztában lehetőségeikkel. Elszigeteltségük feloldására, az ifjúságot érintő fontos információk cseréjére, érdekeik megyei szintű megfogalmazására és

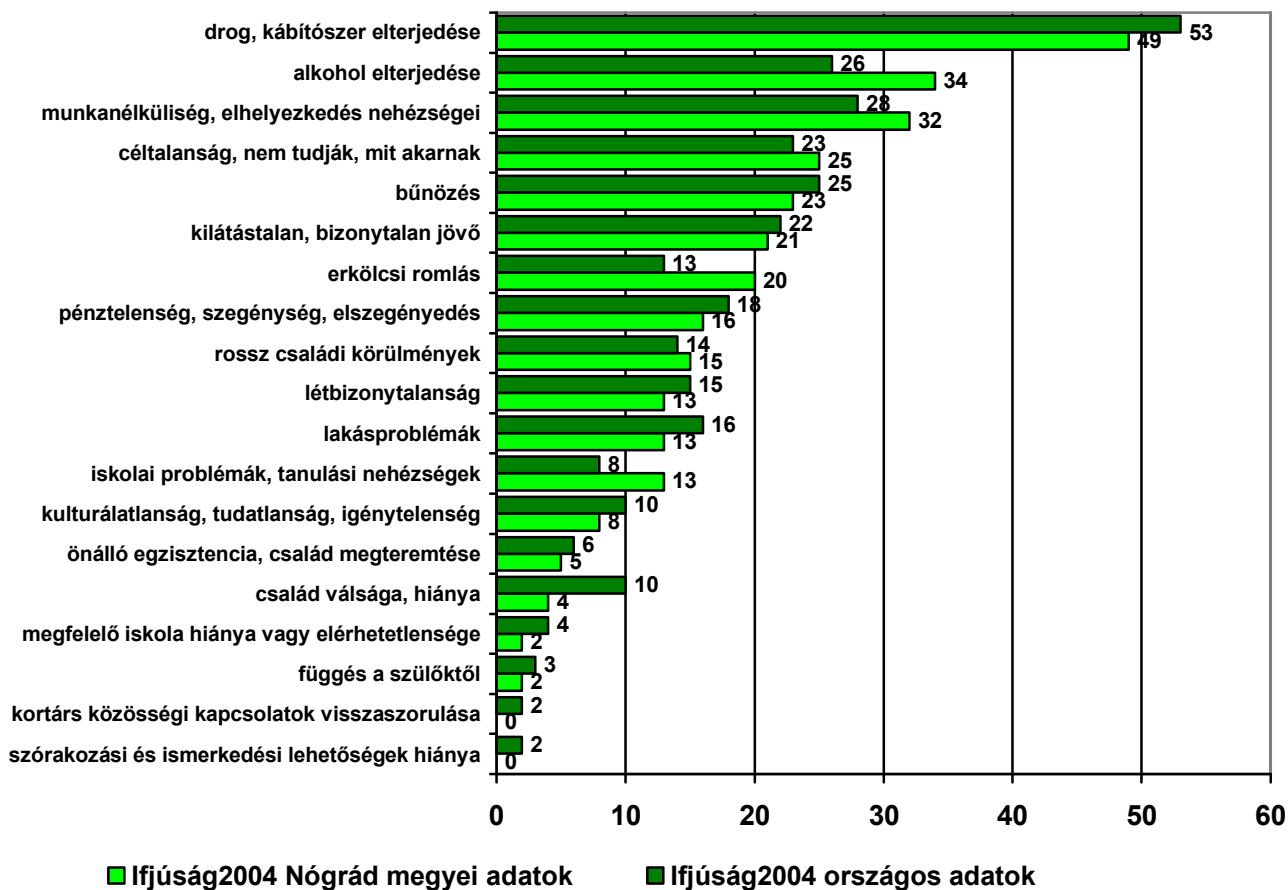
képviselőire a nyilvánosság és a döntéshozók előtt, valamint nemzetközi ifjúsági kapcsolatok tartására jött létre 1993 májusában – a megyei önkormányzat kezdeményezésére – a Nógrád Megyei Ifjúsági Tanács. A megyei önkormányzat először 1996-ban mérte fel a Nógrádban működő ifjúsági szervezeteket. Akkor a települések 85%-ától származó adataink szerint mintegy 170 ifjúsági csoport, érdeklődési kör, klub, szervezet létezett.

A 2000. év elején megismételt felmérés alapján, a települések 89%-ától származó adataink szerint jelenleg ez a szám 196 volt. A jelenlegi helyzetről erre vonatkozó adatok nem állnak rendelkezésünkre. Már 2002-ben elkezdődött az a folyamat, melyben sikerült a megye középiskolái diákönkormányzatainak többségét – a Nógrád Megyei Ifjúsági Tanácson keresztül – bevonni a megyei szintű ifjúsági munkába. Fontos ez azért, mert – míg a civil szervezetek folyamatosan alakulnak, formálódnak viszonylag instabil feltételek mellett – a diákönkormányzatok mögött stabil intézményi háttér biztosítja a folytonosságot, ami a hosszú távú, eredményes együttműködés szempontjából döntő jelentőségű.

A fiatalság problémái:

A Mobilitás Ifjúságkutató Iroda vizsgálata alapján az ifjúság legégetőbb problémájának a kábítószeres terjedését tartják a fiatalok. Az országos átlaghoz képest néhány százalékkal kevesebben (49 %) említették ezt Nógrád megyében. Az országos arányoknál azonban jóval súlyosabbnak ítélték az alkohol terjedését, melyet a megyében 34 százalékkal említett, míg ez az országban „csupán” 25 százalékkal volt. Ehhez hasonlóan a munkanélküliség, az elhelyezkedés nehézségei is igen súlyos problémáknak bizonyultak, négy százalékponttal többen említették ezt az országos átlaghoz képest. Figyelemre méltó még az erkölcsi romlás, mint probléma, amelyet az országos adatokhoz képest szintén jóval nagyobb arányban tekintenek égető problémának a Nógrád megyei fiatalok.

14. ábra Mit tart az ifjúság legégetőbb problémájának?
(azok aránya, akik említették az adott problémát)

II.A MEGYEI IFJÚSÁGPOLITIKA ALAPELVEI

1. A részvétel elve:

Biztosítjuk a fiatalok részvételi lehetőségét a rájuk vonatkozó döntések előkészítésében. Megteremtjük annak lehetőségét, hogy a fiatalok és szervezeteik aktív részt vállaljanak az ifjúságpolitikai program megvalósításában.

2. Az autonómia elve:

Bátorítjuk az ifjúság önszerveződésére irányuló kezdeményezéseket, támogatjuk az ifjúsági szervezetek megyei szintű szövetségét, a tehetséges, különlegesen jó képességű fiatalokat, információs és képzési feltételeket biztosítunk ahhoz, hogy a fiatalok gyakorolhassák a saját életük és közösségeik önálló megszervezésének jogát.

3. A szolidaritás elve:

Olyan programokat, intézményeket pártolunk, amelyekben bármilyen okból hátrányos helyzetű fiatalok életésélyeinek a növelése, támogatottsága érvényesül.

4. A mobilitás elve:

Bátorítjuk, s - lehetőségeink határain belül - támogatjuk a nemzetközi, országos és regionális ifjúsági kapcsolatokat.

5. A tolerancia elve:

Támogatjuk azokat a tevékenységi formákat, amelyek hozzájárulnak a másságban rejlő értékek feltárásához, a tolerancia tudatosításával elősegítik a megkülönböztetés, az erőszak visszaszorítását.

III. A MEGYEI IFJÚSÁGPOLITIKA FŐ IRÁNYAI, TERÜLETEI

Egzisztenciális problémák enyhítése:

A megyei önkormányzat folyamatosan kapcsolatot tart a megyei munkaügyi központtal. Információval és tájékoztatással segít enyhíteni a fiatalok továbbtanulásával, munkanélküliségével és lakáshelyzetével kapcsolatos problémák megoldását.

Ifjúsági kultúra javítása, szabadidős tevékenység bővítése:

A megyei önkormányzat e téren támogatja:

- A megyei ifjúsági programok, fesztiválok, találkozók és táborok szervezését.
- Iskolák közötti ifjúsági versenyek, vetélkedők szervezését.
- A meglévő közművelődési szakember hálózatra építve, valamint a helyi pedagógus társadalomra számítva, értékesebb, érdeklődésre számot tartó települési rendezvények szervezését.

Civil szerveződések támogatása:

- A megyei önkormányzat lehetőségeihez mérten hozzájárul az ifjúsági szféra infrastrukturális hátterének javításához.
- Támogatja a Nógrád Megyei Ifjúsági Tanácsot, azzal együttműködési megállapodásban rögzíti viszonyát.
- Figyelemmel kíséri és ösztönzi a diákönkormányzatok, különösen a megyei fenntartású intézmények diákönkormányzatainak munkáját.

- Segíti a nógrádi ifjúsági szervezeteket a hazai, nemzetközi pályázatokon való részvételben, tanácsadással, űrlap, adatlap és egyéb pályázati dokumentumok, lehetőségek gyűjtésével, konkrét segítségnyújtással.
- Találkozási alkalmat, tapasztalat- és véleménycserét, bemutatkozási és fellépési lehetőséget teremt a különböző ifjúsági csoportoknak. Ennek érdekében Megyei Ifjúsági Találkozót, Börzét valamint Ifjúsági Tábort szervez.
- Ifjúsági tábort alakít ki a civil ifjúsági szervezetek működése, programjaik helyszínének biztosítása céljából.
- Újra szervezi a Gyermek- és Ifjúsági Érdekegyeztető Fórum másik két oldalát is, hogy újra működő képes legyen.

Egészségnevelés:

A megyei önkormányzat együttműködik az egészségnevelésben tevékenykedő intézményekkel, szervezetekkel, támogat ilyen programokat. Bekapcsolódik a drogellenes és prevenció munkába.

Képzések, továbbképzések bővítése:

A megyei önkormányzat törekszik olyan projektek és képzési lehetőségek megteremtésére, illetve támogatására, amelyek hozzájárulnak az ifjúságra vonatkozó jogi és más szakismeretek terjesztéséhez a fiatalok körében.

Át kell tekinteni az általános és középfokú oktatási intézményekben működő diákönkormányzatok helyzetét, tevékenységét. Fel kell kérni a fenntartókat és az intézményeket, hogy biztosítsák a diák-önkormányzati képviselők, -vezetők, illetve az őket segítő tanárok, nagykorú felnőttek képzésének, továbbképzésének feltételeit.

A megyei önkormányzat támogatja a civil ifjúsági szervezetek vezetőképzését, pályázati író tréningjét valamint a diákújságírók és kortárs segítők képzését.

Nemzetközi és hazai regionális kapcsolatok támogatása:

- A megyei önkormányzat szorgalmazza a határainkon túl élő magyar fiatalokkal való kapcsolatokat.
- Támogatja a Bajor Ifjúsági Körrel való kapcsolatokat.
- A hazai regionális ifjúsági együttműködést tapasztalatcserékkel, közös konferenciák szervezését erősíti. Az ifjúsági referens folyamatos kapcsolatot tart az Észak-Magyarországi Regionális Tanáccsal és Irodával.
- Segíti munkájukat a helyi tapasztalatok átadásával, a megye ifjúságával való kapcsolattartásban.

Szakágazatok közötti koordináció:

A megyei önkormányzat az oktatás, kulturális, egészségügyi, szociális terület, valamint a sport gyermekek és ifjúságot érintő feladatkörében a közös célok érdekében az anyagi források jobb kihasználtságát célzó közös tevékenységeket elősegíti, ezekben koordinálja.

IV. A MEGYEI IFJÚSÁGPOLITIKA MUNKAFORMÁI

1. A megyei közgyűlés tagjai közül ifjúsági tanácsnokot választ, hivatalában ifjúsági referenst foglalkoztat az ifjúsági referens foglalkoztatásának támogatására kiírt pályázat segítségével.
2. A megyei közgyűlés éves cselekvési programban határozza meg a konkrét ifjúsági feladatokat.

3. A megyei közgyűlés ifjúságpolitikai koncepciójának megvalósításában való együttműködésükre megállapodik a Nógrád Megyei Ifjúsági Tanáccsal.
4. A megyei közgyűlés az éves cselekvési programban szereplő rendezvények minél jobb, színvonalasabb kivitelezése érdekében pályázati rendszert működtet.

V. A MEGYEI IFJÚSÁGPOLITIKA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ANYAGI FELTÉTELEI

1. Nógrád Megye Közgyűlése éves költségvetésében ifjúsági alapot különít el, az éves cselekvési program alapján.
2. Felkutatja és kihasználja a számára elérhető hazai és külföldi, ifjúsági célú pályázati lehetőségeket. Pályázati figyelőrendszerével hozzájárul, hogy az ifjúsági szféra szereplői a részükre szóló pályázatokkal javíthassák a megyei ifjúsági munka anyagi alapjait.

Salgótarján, 2005. május 26.

Huszár Máté